

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű póstai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko István lelkészhez Rákoskeresztúrra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAJTULAJDONOS:

NOSZKO ISTVÁN

rákoskeresztúri lelkész.

FŐMUNKATÁRSÁK

SCHOLTZ ÖDÖN JAHN JAKAB BLATNICZKY PÁL

egyházi esperes-lelkész kiskéri lelkész. (Budapest)

DUSZIK LAJOS

szatmári lelkész.

GÖMÖRYJANOS

esperesi főgym. igazgató

Megjelenik hetenként egy íven

A lap ára:

Egész évre 14 K

Félévre 7 K

Egyes szám ára 40 f

Hirdetések és pályázatok ára:

Egész oldal 40 K

Alkandó hirdetésre meggyeztetés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉBREIKK: A termények megváltása. — TÁRCA. Könyörgés. Biró László. — A fiszavidéki egyházmegyei lelkészegyesület gyűlése. — Családkönyvek vezetése, vegyes házasságok és itt a gyermekek vallásos nevelésének nyilvántartása. Krahulecz Fladár. — Irodalom. — Belélet. — Pályázatok és hirdetések.

A termények megváltása.

Midőn ezelőtt 11 esztendővel jelenlegi lelkészi állásomat elfoglaltam, elmentem egyházközségünk régi pártfogó főuri családjához bemutatkozni. Az öreg gróf ur azt kérdezte tőlem: hogyan vannak a lelkészi fizetéssel? Feleletem ez volt: minden meg van már váltva! A közmunka, a rozs, a széna, a fa, a csirke, szóval minden eddigi természetbeni lelkészi járandóság. S ezt én — bár nem én csináltam, hanem az egyházközség vezetősége épen az elődöm halála után csinálta meg az esperesség jóváhagyásával — bizonyos foku büszke érzéssel mondtam azért, mert amidőn más lelkész-testvérektől hallottam, hogy mennyi bajuk van a hivekkel a termények, de főleg a közmunka be- illetve leszolgáltatásánál, igen örvendtem neki, hogy nekem új helyemen ilyen kellemetlenségeim nem lesznek. Az öreg gróf ur megcsóválta a fejét s azt mondta: hát kérem ezt nagyon rosszul csinálták; jöhetnek idők, a mikor ezt vagy Ön, vagy az utódai nagyon, de nagyon meg fogják bántani. S amikor ennek az előttem, tapasztalatlan fiatal ember előtt érthetetlennek látszó kijelentésnek okát kérdeztem, a tapasztalt főúr csak annyit mondott: hát kérem a történelem azt bizonyítja, hogy igen bölcsen cselekedtek az elődök, amikor a lelkészeknek és tanítóknak a jó megélhetést mindenféle terménnyel biztosították, mert bármilyen idő is volt, ezek az egyházi tisztviselők mindig gondtalanul éltek s így függetlenül az anyagi gondoktól buzgón teljesítették hivatásukat.

Sajnos igazsá lett a főúrnak — mert ime itt az idő, a rettenetes idő, amikor a termények és szolgálmányok megváltása, s főleg az egyszersmindenkorra való megváltása nagyon, de nagyon megbosszulta magát, Nagy gondot okoz a készpénz fizetésű egyházi tisztviselőnek ma a

megélhetés, még ott, a hol a termények megváltása még nem történt meg, vagy a hol nem egyszersmindenkorra, hanem minden évben a napi áron váltanak meg, ott sem a lelkész. sem a tanító a drágaságot nem érzi, hanem a főúr szavai szerint, ma is gondtalanul élnek s függetlenül az anyagiaktól buzgón teljesíthetik hivatásukat.

A szociális eszmék terjedése idejében történt, hogy egyházunk alkotmányilag is gondoskodni kívánt a földművelési munkák és személyes szolgálmányok készpénzben való megváltásáról (322 §.) Egyházi hatóságaink pedig egyik másik helyen szinte ambicionálták a terménybeli megváltásoknak keresztül erőszakolását és nem akadt egy tapasztalt főúr sem, aki a megváltásokban rejlő veszedelemre rámutatott volna, pedig, amint tudjuk, a nép sehol sem ment a megváltásba simán és könnyen; ma is szívesebben ad búzát, rozsot, csirkét s egyéb terményt, mint készpénzt. Nincs is azokban az egyházközségekben, a hol terményekben fizetnek a hivek, megközelítőleg sem annyi hátrálék, mint a hol az egész egyházi adót készpénzben róják le.

Egyházi hatóságaink hibájából eredő eme hátrányos megváltásokat minden körülmények között rendbe kell hozni, s vagy az előbbi állapotot helyre állítani, vagy pedig a hiányok revíziója által a megváltásokat úgy szabályozni, hogy a megváltási ár évről-évre a termények napi árához viszonyítva legyen megállapítva. A megváltási árat pedig állapítsa meg minden évben az egyházmegyei számvéviszék egységesen az egész egyházmegyére vonatkozólag.

Mindazon egyházi tisztviselők, akiknél a megváltás nem így, hanem egyszersmindenkorra történt, kérjék az egyházmegyei hatóságoktól a hiányok felülvizsgálását s a régi hiányokkal való összehasonlítását s ezek után a régi helytelen intézkedések helyre igazítását. —

Egyházi hatóságainknak pedig szives és jóakaratu figyelmébe ajánljuk ezen kérdésnek gyors és igazságos teljesítését.

Lelkész.

T Á R C A

KÖNYÖRGÉS.

Fölszállunk hozzád világ magvetője,
Te láthatatlan örök szeretet;
Népek — nemzeteknek nagy Istene
Áldjuk, dicsőítjük a Te neved.
Te aki úr vagy mindenek fölött
Kegyelmedet óh áraszd ki reánk,
Fordítsd felénk könyörülő orcád
Midőn szívünkben hozzád száll imánk.

Sokat vétkezünk Atyánk ellened,
De te irgalomnak vagy Istene,
Óh ne hagyd hát népedet magára,
E szörnyű vészekben maradj vele.
Állítsd meg végre a gögös ellent,
Hisz látod Krisztus táborára ront,
Gyilkos fegyvereknek zord csapása
Immár háborgó nagy vértengert ont.

A mélységből kiáltanak hozzád
Szegény tépett, meggyötrött hiveid
Nincs kebel, mely fájdalomtól ne égne
És nincs szív, mely már ne vérezne itt.
M megbühödtünk mi már sok vélkeinkért,
Porig aláztad már büszke fejünk',
Úzd el hát végre a vészek átkát
Nagy Isten, harcainkban légy velünk.

Mint Mózesnek a sivatagokban
Tűzoszlopod mutassa az utat
És ha lankadnánk, acélozd meg újra
Boldog jövődökért küzdő karunkat.
Áldott szent kezeid teremtsenek
Uj életet a bus romok felett,
S szegény elüzött hajléktalanok
Hadd találjanak békés nyughelyet.

Buzgó imákban kérünk jó Atyánk,
Önts ki a te áldó Szentlelkedet
Népek- nemzetek királyaira,
Uralja őket békés szeretet.
Egymásnak béke-jobbot nyujtsanak,
Hogy ne folyjon többé a vérpatak
És szűnjék meg e földi gyötrelmem.
Mégis Atyánk, hogyha jónak látod
Szent akaratod legyen meg. — Ámen!

Csernáfalu.

Biró László.

A tiszavidéki egyházmegyei lelkészegyesület gyűlése.

A tiszavidéki Lelkészegyesület ez évi közgyűlését június 14-én tartotta Sátoraljauhelyen, az ottani egyház testvéries meghívása folytán. Az értekezletet megelőzően Domján Elek helyi lelkész szolgáltatta ki az Ur szent vacsoráját a háborus közlekedési viszonyok romlása miatt nem teljes számban megjelent lelkésztestvéreknek. Az értekezlet, ill. közgyűlés színhelye a testvéri szeretettel átengedett református tanács-terem volt. Paulik János elnök a közgyűlést a tőle immár megszokott súlyos és magvas, elnöki megnyitóval vezette be, melyben a korszerű kérdések legfontosabbjaival foglalkozott, midőn kiemelte a háborunak óriási romboló hatását s felhívta a lelkésztestvérek figyelmét azokra az új feladatokra, a melyek ezután reánk várnak. A legeslegfőbb feladat — szerinte — a háboru életgyökereinek a kiirtása, a minek lehetőségéről, dacára a sok ellenvetésnek, nem szabad nekünk lemondanunk s a mi az igazi heresztyenség meggyökereztetésével s a hitélet mélyülésével sikerülhet is. Szerinte a háboru nem elodázhatatlan fátumként lebegő átok az emberiség feje fölött, hanem emberi közrehatás, emberi hibák és mulasztások folyománya, a mely azért kellő emberi vigyázattal s paedagógiai eljárással ki is küszöbölhető az emberiség életéből. S hogy ez eddig nem sikerült, annak részben magok a történelmi egyházak, illetve azoknak egyes méltatlan faktorai is az okai, mivel nem kezelték elég erélyesen a keresztyenség szent elveit, sőt keresztyénietlen szavaikkal és magatartásukkal gyakran hintették el a népek között a viszály magvait. A jelen s jövő papságára az a feladat vár, hogy a lelkekben s a világban megbomlott egyensúlyt helyreállítsa s az emberiséget az Istenben való béke magaslatára segítse, a mi csak az eddiginél sokkalta intenzivebb lelkipásztori tevékenység által válik lehetségessé. S ezek után rámutatott az egyházi élet és a hitoktatás terén mutatkozó reformokra. . . .

A minden jelenlevőre mély hatást tett megnyitót annak az óhajnak kifejezésével, hogy az egyházi sajtónak útján érdeme szerint szélesebb körben is megismerttessék, közgyűlés jegyzőkönyvébe foglalta s érette elismerését és köszönetét fejezte ki. Az elnöki megnyitóval kapcsolatban tudomásul vette a lelkészegyesület, hogy Révész János értékes tanulmánya a reverzálisról a Luther-Társasághoz kiadás végett beterjesztett, továbbá, hogy a theologiai reform, melyet a tiszavidéki lelkész egyesület 1911. évi értekezlete

sürgetett, tárgyalás alatt áll; viszont sajnálatlalt és megütközéssel vett tudomást arról, hogy a nem evang. iskolák igazgatóit az ev. tanulók névjegyzékének idejében leendő bejelentésére kényszerítő miniszteri rendelet kieszközlésére egyházegyetemünk nem tett lépéseket s nem is kíván tenni; lelkészegyesület ennek dacára újabb felterjesztést intéz az egyházi közigazgatási fórumok útján az egyetemhez s ez ügyben e helyütt is kéri a testvéregyesületek hasonló állásfoglalását. A lelkészegyesület, azon szolidaritásánál fogva, a melyben az összes lelkészekkel érzi magát, az elnök jelentése folytán meghatottsággal vett értesítést arról a nemes és valóban evangéliumi együttérzésről s áldozatkészségről, melylyel az eperjesi l. egyház beteg lelkészét támogatja, kívánt arról, hogy az egyik egyházilag: *Bielek László* műalmi nyugalmazott igazgató egymaga is késznek nyilatkozott beteg lelkészük összes gyógyítási költségeinek a fedezésére. E gyönyörű, szereteiről beszélő tény fölött megilletődve fejezi ki mélységes elismerését a lelkészegyesület a nemeslelkű gyülekezetnek, illetve azok tagjainak, s az egykor szorosabban hozzátartozott beteg Korbély Géza lelkésztestvérnek lstenőtől mielőbbi teljes meggyógyulást kívánva s őt nagy büszkeséggel magáénak vallva bensőséges szeretettel üdvözli.

A tárgysorozatra kerülén a sor, Duszik Lajos szatmári lelkész terjedelmesebb (10 ivnyi) előadásban értekezett a Geduly püspök által feladott egyik tétel fölött: *Az evangéliumi világnézet védelme a háboru okozta kételyek ellenében.* Kérdései, melyeket megnyugtató felelettel lezárni kísérelt meg, ezek voltak: lsten akarja-e a háborut? — miért szenvednek az ártatlanok? — van-e hatása az imának? — van-e gondviselés a háboruban? — mi a halál? — van-e közeledés a háboru dacára a világuideál: az istenország felé? Az egész terjedelmében fel nem olvashatott előadás részletei, melyek a bíráló által tett észrevétel szerint is sok új és érdekes gondolatot vetettek fel s a háborunak, mint a keresztény világszemléleti problémának helyes felfogására vezettek, mély hatást tettek a jelenvolt lelkésztestvérekre, kik egyértelműen óhajtják a tanulmánynak nyomtatásban leendő közzétételét. Az értekező az előadónak, mélyenjáró, lendületes s stílári szépségekben gazdag előadásáért hálás köszönetét fejezi ki.

Domján Elek a *vallásitanítás reformjáról* hozott mélyen járó, radikális újításokat sürgető, tartalmas tanulmányt, mely fölött, — tekintve a tárgy mélységes fontosságát — hosszabb gondolatcserelés fejlődött ki; ennek eredményeként elhatározta lelkészegyesületi közgyűlés, hogy

felhívja egyházegyetemünk figyelmét a vallásoktatás sürgős és gyökeres reformálására, közelebbről kívánja, hogy új és új a gyermeki lélek alaptörvényeit, valamint az élet szükségleteit is jobban szem előtt tartó tankönyvek irassanak s azok fölött szélesebb fórum döntsön, a tankönyvek előzetes tervezete nyujtassék be bírálat alá a kerületekhez; mindenütt lelkész végezze a hitoktatást, lévén az első, eminens egyházépitő teendő; az anyag centruma a biblia legyen, de az építésre alkalmas világi példák se zárassanak ki a tanítás köréből; a kellő számú órák ne szoríttassanak ki a tanrendből; a leckéztető módszer helyett gyermek és ifju-missziószzerű legyen a vallásoktatás. Általában a hitoktatás úgy alakilag, mint tartalmilag egyházunk méltóságához s annak nagyjelentőségéhez méltó módon szerveztessék minden vonalon s a vele foglalkozók ne legyenek mostoha gyermekei az egyháznak és államnak, hanem munkájuk jelentőségéhez méltó módon díjaztassanak. Az értekező az előadónak becses munkálatáért hálás köszönetet szavazott.

Varga Márton az *ev. egyház háborus feladatairól* hozott és olvasott fel értekezést; tekintve, hogy inkább általános, elvi kijelentések körében mozgott, a korreferáló: Duszik Lajos rámutatott a speciális teendőkre; indítványára kimondotta és az egyházi fórumok figyelmébe ajánlja lelkészegyesület, hogy a hadi árvák vallási nevelése és védelme mindig és mindenütt illetékes lelkészekre bizassék, vallásuktól még a törvényileg megszabott életkoruk (7 év) előtt sem tántoríthatók el; nevelésük legyen egyéni és nem kiaknázó (olesó cseléd- és béres képzés), hanem kifejlesztő; lehetőleg családi körben hagyandók; — a rokkantak valamint a hadi özvegyek és árvák keresetforrásánál a házi ipar figyelembe veendő; egyházi alkalmazásban állott és munkaképtelen rokkant földbérlettel és segélylyel támogatandó; kérelmet intézzen egyetemünk a rokkantsági és özvegyárva nyugdíj felemelése tárgyában. Az alkoholpusztításra azt a radikális javaslatot terjesztette elő — amit az értekező el is fogadott —, hogy a mai kenyér- és tejjegy analogiájára hozassék be az *alkoholjegy*, a korezmák vasárnapi bezárása s templomok állandó nyitva tartása tárgyában tett előterjesztések pedig megújítandók. A gyámintézet általános szeretetintézménnyé fejlesztendő, mely irányítsa az egész vonalon a háboru okozta sebek gyógyítását, legyenek szervei nemesak gyűjtő, de osztó tényezők a nagy akcióban, így a sürgető karitatív köteleességek e szervekkel és nem ujakkal (!) oldandók meg. Kívánja továbbá, hogy a reformáció jubileumi alkotás ne kőből építendő, tehát

a filléreket és kenyereket kővé változtató improduktív épület legyen, hanem a meglevő szeretetintézmények kereteinek szélesítésével s azok erejének fokozásával nyomban akcióba lépjen egyházunk a sürgető inség leküzdésében. Korreferens javaslatait lelkészgyűlés egyetemlegesen magáévá tette.

Bortnyik György alesperes a jubileumi gyűjtés végrehajtásáról elmélkedett, kimutatván azt, hogy a föbbfelől érkezett felhívás csak zavarja annak egyöntetű és sikeres foganatosítását s hogy a rövidre szabott terminus veszélyezteti annak eredményét, különösen a jelen viszonyok között, a mikor az egyházban s a társadalomban ugyanis ezerféle gyűjtés folyik. Az értekezlet ilyen értelemben tesz felterjesztést felettes fórumokhoz.

Paulik János elnök azután a bibliának s a vallási könyveknek tót népnyelvre való átültetésének kérdésével foglalkozott, mint a mely kérdést a tiszavidéki esperességi gyűlés megkeresés folytán az értekezlet elé utalta.

Beszédében kimutatta az előadó, hogy a tótajku ev. hívek kezében lévő biblikus csehnyelvű vallási iratokhoz hozzányulni fölösleges, egyrészt azért, mert az ezen nyelven közkézen forgó Bibliát a nép jól érti és szereti, másrészt meg azért, mert ma még egy kifejezetten általános tóti népnyelv nincs, s csak az egyik nyelvjáráásra esetleg átültetett Bibliát a másik vidék lakója még kevésbé érti meg. A gyűlés ez előadó felfogását, amelyet igen sok érveléssel s adattal támasztott alá, magáévá tette.

Az értekezlet fájdalmas esodálkozásának adott kifejezést a felett, hogy egyházunk a segédlelkészi kongruának csak egy kis részét veszi igénybe, holott az államkassza meglehetősen nagy összeget vett fel előirányzatul erre a célra s annak felhasználásával sok helyütt nyomorgó hitoktatás ügyünket lehetne némileg szervezni annak művelőit tisztességesebben honorálni. Az értekezlet felhívja a föbbi papi értekezleteket is ennek a kérdésnek felszinen való tartására.

Az értekezleten megjelent lelkészeket a sátoraljai helyi egyház előkelőbb hívei látták azután vendégül s tiszteletükre barátságos ebédet adtak egyik ottani vendéglőben, majd estefelé uzsonnát Hrabéczy Kálmán egyházi pénztáros szőlőjében. Kedves benyomásokkal távozott mindenki a kicsi egyházból, mivel benne nemes törekvést, az egyházi ügyek iránt való élénk érdeklődést s meleg érzelmeket volt alkalma tapasztalnia.

Családkönyvek vezetése, vegyes házasságok és itt a gyermekek vallásos nevelésének nyilvántartása.

II.

Ez a munka semmi esetre sem meddő és hiábavaló, hanem fontos lelkipásztorkodási ténykedés s meghozza bő kamatját s gazdag gyakorlati hasznát.

2. A mi a *családkönyvek gyakorlati hasznát* illeti, úgy főleg *három szempont* az, mely tekintetbe veendő.

a) *Először* a családkönyv lapjai a *családja szerkesztésénél*, a „*családi értesítés*“ szerkesztésénél kimerítő s megbecsülhetetlen szolgálatot tesznek, nyújtván minden családról hü képet „de statu animarum“ s szolgálván azonnal áttekintést a családtagok anyakönyvi adatairól;

b) *másodszor* ép ezen könnyen áttekinthető adatok, kitünő pontos és azonnal felhasználható szolgálatot tesznek a temetési szertartásokhoz szükséges életrajzi adatok gyors összeállításánál;

s c) *harmadszor* pedig a vegyes házasságok s *gyermekeik nyilvántartására* jó segédkezet nyújtanak a vallásos nevelés ellenőrzés szempontjából.

A családkönyv végén a vegyes házasságok oldallapjai idézhetők, esetleg névszerint újból felhozhatók, hogy azonnal megtalálhatók s evidenciában tarthatók legyenek.

Ezen adatok alapját képezik okvetlenül egy tervszerű lelkipásztorkodási munkának. Terv nélkül nem sikerülhet semmi. Nem minden vegyes házaspár hajol meg a törvény szava előtt; ép azért nagyon szükséges, hogy a lelkész buzgó legyen abban, hogy a vegyes házasságok evang. részét s gyermekeit az evang. egyháznak megtartsa s hü és lelkes tagokat neveljen belőlük. A másvallásut nem kell bolygatni; de a saját hívűket s gyermekeit igyekezzünk egyházunknak megtartani s őket vallásunk szent igazságairól meggyőzni. Hatalmas szép szónoklatnál többet ér egy-egy lelkünknek megtartása, egyházzsaretetre való indítása, protestáns öntudatnak fejlesztése és az ifjuság kedélyvilágának az egyházhoz való csatolása. (Egyetemes utasítás 8 pontja.) Mint a malom víz nélkül, a kocsis kerék nélkül mitsem ér épügy a lelkészkedés a vegyes házasságok s gyermekeik lelkipásztorkodási gondozása nélkül.

Mindenek előtt fontos kötelessége a lelkésznek, hogy éber figyelemmel kísérje a vegyes házasságban élő híveit s azok gyermekeiknek vallásos nevelését, hogy az evang. fél ev. gyermekei látogassák az ev. istenistiszteleteket; résztvegye-

nek az evang. hitoktatásban; eljárjanak a katekizációra és mikor mint konfirmandusok a lelkész keze alá kerülnek — akkor legyen azon, hogy mint valamennyinél, főleg vegyes házasságból származó gyermekeknél hasson a kedélyre, a szívre, szerettesse meg a szentírást; ág. h. ev. egyházunk symbolikus könyveit; istenitisztelestünk berendezését, egyházunk autonomiáját s nyújtson szeretetteljes oktatást a váltanokban hangsúlyozván, hogy „Krisztuson kívül nincs más, ki által üdvözülhetnénk;“ de lehetőleg óvakodjék a más-vallásuak elleni kifakadásoktól. A vallásoktatás s a konfirmandus oktatás alkalmával utalhat a lelkész: a Weber Samu-jéle: „Die Mischehe mit Rücksicht auf die Reverse“ és a Raffay Sándor „A Reverzális“ című füzetkék fonálán a vegyes házasságnak sokszor áldatlan s a róm. kath. papok által — a rózsafüzér, szt. képek, szentelt víz, örök tűz, congregatiók és kierőszakolt reverzálisok által felkavart családi és békétlen házasság életnek sokszor keserű voltára s az országos törvényeink világos intézkedéseire — melyeket a vegyes házasságot kötő evang. fél rendesen szem elől téveszt. Ilyenkor hívhatja fel a lelkész konfirmandusai figyelmét Krisztus Urunknak Péter apostolhoz háromszor intézett szavaira: „szerepsz-e engem“? s kérdezheti őket vajlon szeretik-e ők is tényleg a Krisztus Jézust, „ki tegnap és ma ugyanaz volt s mindörökké is ugyanazon lényen?“ s vajlon „nem szégyenlik-e a Krisztus Evangéliomát, mert Istennek hatalma hívőnek idvességére?“!

A családkönyvben egymásután jövő lapokon nyilvántartott vegyes vallásu házasságok tanköteles gyermekekről győződjék meg a lelkész, mindjárt a tanév elején; de évközben is, vajlon tényleg járnak-e saját felekezetünk hittani óráira; avagy vajlon a szülők nem más vallásban nevelik-e gyermekeiket? Ha ez utóbbi történe; akkor igyekezzenek mielőbb a szülőket szeretetteljes rábeszéléssel a törvény betartására rábírni. Ha ez célhoz nem vezetne, kérjen orvoslást az iskola igazgatójánál, vagy az esperes útján a püspöki hivatalnál.

(Lásd az Egyetemes utasítást — az 1910 évből pont 6.) A fentebb kifejtett okoknál s a fentidézett kerületi utasításoknál fogva mindegyik lelkész — ki eddig ezt nem tette, szerkeszzen mielőbb hűveiről családkönyvet mint a belmisszió hathatós segédeszközét.

A házasságkötés előtt igyekezzenek a lelkészek — kitanítani hűveinket a reversális káros s a családi békét felbomló hatásáról s főleg arra felhívni figyelmüket, hogyha a házasságuk előtt nem érhetik el más vallásu jegyesfelüknél a születendő gyermekeiknek evang. vallásunkban való

nevelésének biztosítását, akkor legalább hassanak oda, hogyha ily megegyezés nem volt elérhető, hogy a születendő gyermekek szülőik valóságát kövessék nemük szerint s abban nevelendők. Ily gyakori figyelmeztetés és buzgó lelkipásztorkodás által a mostani napirenden levő lélekveszteségeink volnának nagyobbbrészt elkerülhetők.

Bismarck a nagy államférfi azt mondotta a német tanítókról, hogy a Szedan melletti német győzelmet a tanítók vivtak ki; vajha rólunk lelkészekről a közegyház mielőbb mondhatná, hogy mi a vegyes házasságok veszteségeit ezentul buzgó lelkipásztorkodás által ellensúlyozni képesek vagyunk!

Kié az ifjuság azé a jövő! Karoljuk fel főleg ev. ifjuságunk vallásos nevelését, valamennyiét kivétel nélkül; tegyük a vallásitanítást a templomban, az iskolában, katechizációban és a konfirmandusok oktatásában vonzóvá — az egész életre kihatóvá, hogy maradandó nyomokat hagyjon az ifjuság szívében s őket az egyházzseregetben, kegyességben és áldozatkészségben erősítse! Remélem, hogy a háboru elmúltával, ha az állam és egyház is fokozatosan s karöltve felfogja karolni a lelkészek anyagi s erkölcsi érdekért: akkor eljön ama epedve várt idő is, hogy drága egyházunk nem pusztulni; de gyarapodni fog! Ezt várjuk s kérjük attól, a ki az egyháznak örök feje, a mi Urunk a Jézus Krisztustól „ki lett nekünk Istentől bölcsesség, igazság, szentség és váltság.“ (I. Kor. 1. 30.)

Grinád.

Krahulecz Aladár

ev. lelkész.

IRODALOM.

„Mentsük meg a jövő nemzedéket!“
cimen 78 oldalra terjedő füzetet adott ki Uray Sándor debreczeni ref. lelkész, egyházi neves szónok, mint háborus vonatkozásu keresztyén tanításokat az ifjuság érdekében. A füzet tartalma a következő: Békesség az Olvasónak. Jézus és a gyermekek. „Elmenvén, — tanítsatok!“ Angyalok. Okt. 31-iki beszéd kis gyermekek előtt. A biblia és a jövő. Iskolai év elején — háborus időben. Tanulj és taniis! Homilia (vázlat.) Alapige I. Móz. 22. 9—17. Megjelent Hoffmann és Kronovitz debreczeni könyvnyomdájában. Ára 1 kor.

Falvay Antal titkár tollából megjelent a budapesti iparosképző prot. egyesület választmányának évi, — 14 oldalra terjedő — jelentése, ennek alapján az egyesület 1915 évi összes bevétele

11.858.84 kor., összes kiadása 11.792.86 korona, pénztári maradványa 65.98 kor. volt. Évenként dícséretre méltó munkát végez az egyesület. Az egyesületet védő tagok száma 1915-ben 193 volt; az egyesület „Óithona“ Budapesten VIII. Alföldi u. 13 szám alatt van.

„**Tudakozzátok az írásokat**“ címen 154 oldalra terjedő füzetét írta meg *Komán Ernő* alszázsolczi ref. lelkész. Ezen munkájában közönséges és ünnepi, azután alkalmi beszédek is találhatók. Szívesen ajánljuk lelkésztestvéreink b. figyelmébe. A munka Hoffmann és Kronovitz könyvkiadójában, Debreezenben jelent meg. A tiszta jövedelem 33 %-át szerző a Kálvineumra szánja.

„**Mennyország kapuja**“ című, esinos kötésű; tartalmát tekintve igen változatos s gazdag kis munka jelent meg *Szolnoky Gerzson* hajduböszörményi ref. lelkész társunk jeles tollából. Hétköznapi, vasárnapi, bűnbánati, ünnepi és alkalmi imádságokat tartalmaz. Ára díszkötésben 1 k. 20 f. A lelkésztestvéreknek 10 pldnál 96 fill. 50 pldnál 84 f., 100 pldnál 78 f. és 1000 pldnál 66 f. darabja. Konfirmált és felserdült ifjak és leányoknak szól e munka. Hegedüs és Sándor debreezeni könyvkiadónál kapható.

B E L É S T.

Uj segédlelkészek. A most végzett és lelkészekké felavatott ifju Thimoteuszok közül Nagylakra ment segédlelkészül *Bakos János*, Gyónra: *Szuchovszky Gyula*, Kecskemétre: *Falvay Jenő*, Nagylajosfalvára: *Komlowszky Ferenc*, Budapestre, a deákteri templomhoz: *Korossy Dezső*. Kísérje az Ur áldása ifju testvéreinket működésük első helyére.

A háborus segélyről. A mult héten jelent s rövid uton kapott értesülésünkön kívül, az egyes. főjegyző a következő sorokkal óhajtja tájékoztatni a lelkészeket a háborus segélyről. „A lelkészek hadisegélyezésére az országos hadisegélyező bizottság — 3328 916 sz. a. kelt, az egyes. felügyelőhöz intézett átirata értelmében — 125.000 koronát utalványozott, arányosan a ref. egyháznak e címen juttatott segéllyel. A felosztást az egyes. felügyelő ur bölcs belátására bízta, de az 3—4 hetet igényelni fog, mert az összeg folyósítása a pénzügyminisztérium utján történik, s így csak kb. 2 hét múlva lesz felvehető, de maga a felosztás igazságos megoldása is még előmunkálatokat igényel.“

Nyugdíj intézeti bizottsági ülés. Az egyes. nyugdíjint. biz. június hó 15-én tartott ülésén nyugdíjazta *Engisch Frigyes* szeghegyi lelkészt okt. 1-től, *Rossza János* ivánkófalvi lelkészt nov. 1-től, ifj. *Reichert Gyula* kérvényét elutasította. özv. *Sulykowszky Gusztávné* nyugdíját 360 K-ra emelte föl. Az Amerikában élő lelkészeknek a nyugdíj intézetbe való felvétele ügyében, tekintettel a háborus viszonyokra állást nem foglalt. (Ezen június 20-án Budapesten feladott tudósítás csak június 28-án érkezett kezeinkhez)

Nyitrai ev. fiókegyház. Ezen ev. Sionunk néhány ezerre rugó katona és civil ellátásáról, alulirott kérésére időközönként a pozsonyi ev. theol. tanár urak is hathatósan gondoskodnak. Legutóbb pünkösd hétfőjén D. Dr. *Daxer György* tanár ur mélyen járó, lélektani alapon felépült beszédje ígérte meg a díszes hallgatóságot. Miért is igaz köszönetünket fejezzük ki úgy ő neki, mint *Kovács Sándor* tanár urnak, ki az Ur e kis szőlőjét oly kedves figyelemben részesíti kéréseink őszinte teljesítése által. Hogy is ne! Közös az örömünk a felett, hogy az egykor holtá nyilvánított Nyitra, mint ama leányzó, feléledt, él s éltet, sőt eredetileg csak 125 koronás templom alapja, a háborus fergeg dacára, 12.000 koronára növekedett fel. Látnivaló, hogy az Ur től vagy az áldás, mi palántátlunk és öntözünk ama reményben, hogy megjön a béke napfénye s akkor szent hajlékot építhetünk mi is „ad maiorem Dei gloriam.“

Assakürt (Nyitra m.)

Zathureczky László ev. lelkész.

Felügyelő iktatás. A herédi (Nógrád m.) leányegyház ujjonnan választott felügyelőjét *br. Radvánszky Albertet* jun 12-én iktatta be hivatalába az egyházszervezési egyház lelkésze *Szehej András*.

Halálozás. Az ipolymagyarai ev. gyülekezet felügyelője: *Gáber Gusztáv* 89 éves korában Losonezon elhunyt. A magas kort ért férjü hosszú ideig a losonezi evang. gyülekezetnek is volt felügyelője, aki úgy a társadalmi életben mint az egyházi közéletben is szeretetteljes modorával, egyháza iránti szeretetével és buzgóságával sok tiszteletet, szeretetet tudott szerezni azok részéről, akik őt ismerték s vele együtt munkálkodtak. Legyen áldott emlékezete!

Lelkészjelölés. A nagybánhegyesi megüresedett lelkészi állásra pályázók közül a következő négy lelkésztestvér jelöltetett: *Maczák György* derencsényi, *Alth Lajos* felsőkemenczei rendes, *Zsilinszky Károly* nógrádszentpéteri segéd- és *Szeberényi Gusztáv* bécsi táb. lelkészek.

Uj tábori lelkész. Janovicsok Árpád nagyszombati lelkész június hó 18-án tábori lelkeszi szolgálatra behivatott.

A budapesti egyházmegye közgyűlése június 16-án, folytatólag június 23-án s ismét folytatólag június 30-án tartatott meg. Erről szóló referádánkat a jövő héten hozzuk.

Herülefi közgyűlés. A dunáninnyi ev. egyházkerület ez évi rendes közgyűlését Fozsonyban aug. hó 24-én és következő napjain tartja meg. A bizottsági ülések már augusztus 21-én kezdődnek.

Jégverés. Részvétel értesülünk az „Ev. Közérdek” — lapársuk által, hogy az ev. csángó-községeket u. m. Bácsfalu, Türkös, Csernátfalu, Hosszufalu-Fürészmezőt június 15-én nagy jégverés érte. Az összes mezei vetések, gyümölcsösök és kerti vetemények semmivé lettek. A fiatalabb gyümölcsfák is összetöredezték, a nagyobbaknak is csak törzsei maradtak meg. A templomokról és lelkészlakokról a fedőcserepek ezer számra hullottak alá s majd az összes ablakok bezuzódtak. Az óriási károkat szenvedett buzgó ev. csángó testvéreink felé fordítsa az Ur a könyörülő ev. szívek segítségét.

Helyszüke s főleg *posta* késés miatti több beléleti közlemény e heti számból kimaradt. A beküldők szíves tsrelmét kérjük.

Az iglói ev. egyházközség évkönyve az 1913—1915 évekről. Magyar és német szöveggel. Szerkesztette Dr. Walser Gyula lelkész. Igló (Szepesi Lapok nyomdája) 1916. 58 lap. Egy szép beosztásban méltatja virágzó egyházközségének ismertebb nevű halottjait, u. m. *Topscher* György volt érdemes felügyelőt, *Dörner* Gyula építészeti felügyelőt, *Putsch* Tóbiás tanárt és másokat. Aztán ismerteti a főgimn. s a polgári leányiskola. nemkülönben egyházközségének főbb mozzanatait. „A világháboru és egyházközségünk” e. alatt kortörténeti hűséggel vázolja iglói egyházunk szomoruan szép szerepét a világháboru, a melyben 8 egyháztag, kiket röviden méltat, hősi halált halt s többen fogságba kerültek. A nőegyesületnek is tevékeny rész jutott a jótékonykodás s a cselekvő szeretet gyakorlásában. Lélekmelőlő adatok olvashatók az adományok, gyűjtések és vallásos iratok terjesztése köréből is. Buzgó lelkésze rendszeresen háborus áhitatosságokat is tartott. A kimutatott népmozgalom 3 évi adatai szerint szül. és kereszteltetett 54, 46 és 28 gyermek; konfirmáltatott 18, 33 és 30, esztetett összesen 12, 8 és 6 pár, még pedig 5, 4 és 1 tiszta és 7, 4 és 5 vegyes pár; meghalt

összesen 45, 55 és 35 személy; urvaesorával élt 814, 815 s 752 s az egyházközségből kitért 1 férfi s 1 nő. A „Theol. Otthon” fentartásához évenként csak 10 koronával járul. Az istentisztelet nyelve német és magyar.

Sz. M

Kiadó kérelme. A második félév kezdetén szeretettel kérem azon előfizetőinket, akik félévénként szökták az előfizetési díjat beküldeni, az előfizetések mielőbbi szíves megújítására. A hátrálékosokat pedig arra kérem, hogy tartozásaikat mielőbb rendezni sziveskedjenek.

Kiadó.

MOST JELENT MEG!

„PROTESTÁNS ESTÉK”

Felolvasások.

A vallás, nevelés, irodalom, történelem és társadalom köréből.

A reformáció 400 éves emlékünnepeére szerkesztette:

ROVÁCS SÁNDOR theol. akad. tanár.

III. kötet.

Ára 12 korona.

Kapható:

Kóka Lajos

könyvkereskedése

Budapest, Kármayer-Károly-u. 1.

Legélszerűbb az összeget postautalványon vagy levélhez mellékelve bélyegekből beküldeni. Portóra 20 fillért kérek.

Most jelent meg!

Déli végeken

költemények.

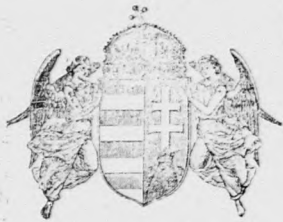
Irta SZÁNTÓ RÓBERT

— Ára 2 korona. —

A tiszta jövedelmet az elesett magyar népfelkelők özvegyei és árvaí támogatására fordítjuk

Megjelenik és kapható

Scholtz Testvérek könyvkereskedése.
Budapest IX., Ferenc-körút 19—21 sz.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és
vasharanglábgyár
Temesvár, Gyár-
város.

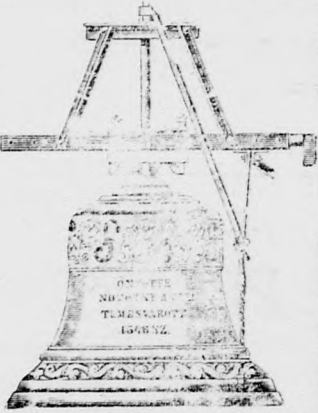
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

új modoru áflyukasz-
toff harangjait,

melyek felső részükön a hegedőéhez hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva és ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modorúak. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. — Az 1896. orsz. kiállításon mill. éumi nagy éremmel kitüntetve.

Lelkész és vallástanár, tanár és tanító urak rendeljék meg és terjesszék

a hivek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztyén szépirodalmi, családi és ifjusági havi folyóiratot.

Szerkeszti:

MEGYESY BÉLA.

Előfizetési díja egy évre 4 kor.

Az ÉBRESZTŐNEK minden keresztyén családnak és minden keresztyén ifjúnak el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe bevigye a keresztyén magyar nemzet hatalmas gondolatát.

Előfizetéseket elfogad és műfuzsz. ingyen küld a kiadóhiv.

Budapest, VIII., Főh. Sándor-utca 28

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, urvacsora-kelyhek, keresztelő kannák, oltári gyertyatartók, borkanecskék. — Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műorás-és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosszigeten Budapest mellett.